

Remissvar – Coompanion Sverige Förslag till allmänna råd och vägledning om redovisning av fusion

Coompanion är en företagsrådgivande organisation för människor som vill starta företag tillsammans, i kooperativa verksamheter. Vi finns på 25 platser i landet och är representerade i Sveriges samtliga län. Coompanion breddar entreprenörskapet och ger människor som vill förverkliga företagsidéer tillsammans skraddarsydd information, företagsrådgivning och utbildning - från idé till framgångsrikt företagande. Kooperativt företagande är entreprenörskap på alla nivåer och kan bedrivas i ekonomisk förening eller aktiebolag. Oftast startar kooperativa verksamheter i form av ekonomisk förening. Coompanion har ca 120 medarbetare samt ägs och styrs lokalt av över 1200 medlemmar vilka precis som vi, vill verka för ett demokratiskt företagande där samarbetet och allas engagemang är rena drivhuset för ekonomisk, social och hållbar tillväxt.

Coompanion välkomnar möjligheten att yttra oss över förslaget från Bokföringsnämnden gällande allmänna råd och vägledning om redovisning av fusion.

Sammanfattning av yttrandet

Coompanion har i detta yttrande valt att fokusera på det faktum att det bundna egna kapitalet i ekonomiska föreningar kan bestå av flera olika former av insatser och att det finns ett betydande utrymme för att begränsa eller utöka den andelsrätt som enligt huvudregeln i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar (EFL) följer med insatserna eller andelarna i dessa föreningar.

Yttrandet tar avstamp i några utdrag ur Allmänt råd. Under rubriken Medlemsinsatsernas nominella värde diskuterar vi om det är eller kommer att vara "normalt" att medlemsinsatserna i den övertagande föreningen blir detsamma som i de överlåtande föreningarna samt beskriver hur medlemsinsatser kan vara sammansatta. Under rubriken Särskilda förmåner/fusionsvederlag diskuterar vi vad som menas med särskilda förmåner och i vilken mån de är jämförbara med fusionsvederlag. Under rubriken Medlemsinsatser diskuterar vi vad som menas med att överlåtande föreningars egna kapital elimineras i samband med fusion och vilket utrymme för dispositioner detta skapar i den övertagande föreningen. Slutligen, under rubriken Förlagsinsatser ställer vi frågan om även eget kapital i form av förlagsinsatser i överlåtande föreningar måste elimineras och, om inte så är fallet, om det kan överföras till den övertagande föreningen i samma form. Därefter framför vi några önskemål och avslutningsvis ger vi tre exempel på hur fusioner mellan ekonomiska föreningar skulle kunna gå till och ställer frågan hur dessa ska redovisas.

Förslaget från BFN

Det finns två grundläggande redovisningsfrågor vid fusion. Den ena är hur de tillgångar och skulder som övergår genom fusionen ska värderas i det övertagande företaget. Den andra är hur förhållandet mellan fritt och bundet eget kapital påverkas av fusionen. Båda dessa behandlas i vägledningen.

Värdering vid fusion mellan ekonomiska föreningar Allmänt råd 2.10

Vid fusion mellan ekonomiska föreningar ska övertagna tillgångar och skulder redovisas till de bokförda värden de haft i det överlåtande företaget.

Kommentar

I samband med fusion mellan ekonomiska föreningar utgår inget fusionsvederlag. När fusionen genomförs blir medlemmarna i den överlåtande föreningen medlemmar i den övertagande föreningen. Det nominella värdet av medlemsinsatserna blir normalt detsamma som i den överlåtande föreningen. I ett sådant fall övertas tillgångarna och skulderna till de bokförda värdena i det överlåtande företaget. Den enda justering av de bokförda värdena som blir aktuell i detta fall är om den övertagande föreningen tillämpar en annan redovisningsprincip som medför att värdet av den anledningen behöver justeras i enlighet med punkt 2.1.

Bundet eget kapital m.m.

Kommentar

Aktiebolag och ekonomiska föreningar ska redovisa eget kapital enligt 3 kap. 10 a respektive 10 b §§ ÅRL. I samband med fusionen elimineras det överlåtande företagens eget kapital om inte annat framgår av punkterna 2.18 och 2.19.

Yttrande om medlemsinstansens nominella värde

Coompanion håller med om att tillgångar och skulder ska övertas av den övertagande föreningen till deras bokförda värden. Vi utgår vidare från att detta gäller även i de fall det nominella värdet på medlemsinsatserna inte blir detsamma som i den överlåtande föreningen. Om vårt antagande är riktigt skulle det vara önskvärt med en förtydligande vägledning. Den aktuella kommentaren kan nämligen uppfattas så att bokföringsprincipen avseende tillgångar och skulder är avhängig vilka nominella värden medlemsinsatserna kommer att ha i den övertagande föreningen.

Anledning till denna inledande kommentar är det faktum att många av de föreningar som under senare tid har efterfrågat information om fusion har olika storlekar på sina medlemsinsatser. Detta gäller särskild de så kallade bredbandsföreningarna (konsumentföreningar i glesbygd som äger sina egna fibernät för elektronisk kommunikation). I dessa föreningar är det vanligt att medlemsinsatsens storlek enligt stadgarna inte anges till ett bestämt belopp. Istället anges ett visst intervall inom vilket föreningsstämman eller styrelsen får bestämma storleken på medlemsinsatsen. Anledningen till detta är i första hand att man när stadgarna registreras inte känner till hur mycket insatskapital som behövs för att finansiera anläggningen. Följaktligen fastställs medlemsinsatsens storlek först när anläggningen är klar och anskaffningskostnaden är känd. Detta medför i sin tur att insatsnivåerna skiljer sig åt mellan de olika bredbandsföreningarna, eftersom anskaffningskostnaden för anläggningarna är beroende av en rad faktorer som till exempel föreningarnas geografiska utbredning, markförhållandena inom området, antalet anslutna fastigheter.

Givetvis är det vanligt att även föreningar inom andra verksamhetsområden, som är eller kan bli aktuella före fusion, har olika storlekar på sina medlemsinsatser, eftersom behovet av eget kapital skiljer sig åt, liksom medlemmarnas förmåga att skjuta till sådant. Dessutom kan medlemsinsatserna skilja sig åt beroende på vilka slag av medlemsinsatser som förekommer i de olika föreningarna. De rättigheter, andelsrättigheter, som grundar sig på medlemsinsatserna kan också skilja sig åt. Det kan exempelvis handla om skillnader i fråga om rätten till utdelning på insatserna eller till återbetalning/utbetalning vid utträde ur föreningen.

Enligt 10 kap. 1 § EFL omfattar begreppet medlemsinsats insatser av tre olika slag, nämligen:

”Med en medlemsinsats avses i denna lag

- 1. den insats som en medlem enligt stadgarna är skyldig att delta med i föreningen (obligatorisk insats).*
- 2. en insats som en medlem har skjutit till utöver de obligatoriska insatserna (överinsats), eller*
- 3. en insats till följd av en insatsemission (emissionsinsats).*

Med en andel avses de ekonomiska rättigheter som medlemmen har mot föreningen och som grundas på hans eller hennes medlemsinsatser.”

Den obligatoriska insatsens storlek ska vara reglerad i föreningens stadgar antingen till ett bestämt belopp eller, som i bredbandsfallen, till ett belopp inom ett visst intervall. Huvudregeln enligt EFL är att den obligatoriska insatsen ska vara lika för alla medlemmar, men den får differentieras om det finns sakliga skäl. I de fall differentierade obligatoriska insatser förekommer är de vanligen relaterade till omfattningen av medlemmarnas handel med föreningen.

Att skjuta till överinsatser är frivilligt och dessa kan sägas upp för sig utan att medlemmen avgår ur föreningen. I vilken utsträckning en medlem får delta med överinsatser ska anges i stadgarna.

Insatsemission innebär att fritt eget kapital (balanserad vinst) överförs till medlemsinsatserna och blir därmed de enskilda medlemmarnas emissionsinsats. För att föreningsstämma ska få besluta om insatsemission krävs att stadgarna tillåter att vinsten fördelas på detta sätt och att grunden för fördelningen anges. Emissionsinsatserna är bundna till föreningen så länge innehavaren är medlem i föreningen, men får överlåtas till en annan medlem. Insatsemission kan jämföras med fondemission i ett aktiebolag.

I ekonomiska föreningar förekommer utöver medlemsinsatser så kallade förlagsinsatser, se 11 kap. EFL. Förlagsinsatser kan i regel tillskjutas av såväl medlemmar som ickemedlemmar och utgör i förekommande fall en del av föreningens bundna egna kapital. Villkoren för dessa insatser regleras i så kallade förlagsandelsbevis. Bevisen kan jämföras med regelrätta skuldebrev och enligt vår bedömning finns det inget principiellt hinder för att den övertagande föreningen övertar betalningsförpliktelsen. Förutsättningen är dock att denna föreningsstadgar tillåter att sådana insatser får förekomma.

Yttrande om särskilda förmåner / fusionsvederlag

Som framgår av ovan beskrivning finns det ett betydande utrymme och flexibilitet i fråga om skyldigheten att tillskjuta medlemsinsats (obligatorisk insats) och för vilka slag av medlemsinsatser som får förekomma i en ekonomisk förening. Följaktligen torde det normala vara att det nominella värdet på medlemsinsatserna måste justeras, i den ena eller andra riktningen, i samband med en fusion mellan ekonomiska föreningar. Med anledning av detta anser Coompanion att det finns anledning att ifrågasätta om det kan förekomma fusionsvederlag eller motsvarande i samband med fusion mellan ekonomiska föreningar.

EFL innehåller inte någon bestämmelse om fusionsvederlag. Men lagen har en liknande bestämmelse, som den om fusionsvederlag som finns i aktiebolagslagen, ABL, gällande kompensation till medlemmarna. Kompensation, eller om man så vill vederlag, av detta slag kallas i 16 kap. 6 § 3 EFL. "särskilda förmåner" och ska anges i fusionsplanen. Paragrafen har följande lydelse:

" I fusionsplanen ska det för varje förening anges

- 1. företagsnamn, organisationsnummer och den ort där styrelsen ska ha sitt säte,*
- 2. den planerade tidpunkten för föreningens upplösning, när det gäller en överlåtande förening,*
- 3. de särskilda förmåner som medlemmar i någon av föreningarna i förekommande fall ska ha, och*
- 4. vilka rättigheter i den övertagande föreningen som innehavare av värdepapper med särskilda rättigheter i en överlåtande förening ska ha eller vilka åtgärder som i övrigt ska vidtas till förmån för de nämnda innehavarna.*

I fusionsplanen ska det även lämnas en redogörelse för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av fusionens lämplighet för föreningarna. Om medlemmar i någon av föreningarna ska ha särskilda förmåner i samband med fusionen, ska det framgå av redogörelsen hur förmånerna har bestämts."

Vidare föreslår betänkandet "En ny lag om ekonomiska föreningar, SOU 2010:90," att begreppet fusionsvederlag skulle införas i lagen om ekonomiska föreningar. Men regeringen föreslog i sin proposition att begreppet särskilda förmåner skulle behållas, eftersom tillämpningen skiljer sig något mellan ekonomiska föreningar och aktiebolag. Se prop. 2015/16:4 sid.174.

Enligt vår uppfattning motsvarar särskilda förmåner i EFL fusionsvederlag i ABL. De kan, i likhet med fusionsvederlag, omfatta rena utbetalningar, men även annat. Särskilda förmåner i form av utbetalningar torde i första hand komma i fråga när det nominella värdet på medlemsinsatsen blir lägre i den övertagande föreningen än det nominella värdet i den överlåtande föreningen. Men också när fusionen medför att den rätt, andelsrätt, som följer med medlemsinsatsen försämras, exempelvis genom att rätten till utdelning eller återbetalning/utbetalning vid utträde begränsas.

Ett speciellt fall där det skulle vara naturligt att särskilda förmåner i form av utbetalningar vid fusion mellan ekonomiska föreningar är när den överlåtande föreningen, men inte den övertagande föreningen, i stadgarna ger medlemmar som går ur föreningen rätt att få ut ett belopp som överstiger medlemsinsatserna, se 10 kap. 11§. andra stycket EFL. Skulle, i ett sådant fall, den överlåtande föreningens egna kapital, efter att vissa fonder och förlagsinsatser räknats bort, vara större än medlemsinsatserna, förlorar medlemmarna i denna förening nämnda rätt. Utan kompensation för förlusten av denna rätt finns det anledning att tro att flera av den överlåtande föreningens medlemmar motsätter sig fusionen eller, om den genomförs, säger upp sitt medlemskap i samband med den, se 16 kap. 27 § EFL.

Yttrande om medlemsinsatser med mera

Enligt vår bedömning är det mer regel än undantag att den nominella medlemsinsatsen i den övertagande föreningen behöver justeras, upp eller ner, i jämförelsen med medlemsinsatsen i den överlåtande föreningen. Detta torde i och för sig inte innebära några problem när respektive överlåtande förenings bundna och fria egna kapital som lägst motsvarar deras medlemmars sammanlagda medlemsinsatser i den övertagande. Vi uppfattar nämligen BFN:s kommentar avseende bundet eget kapital m.m. så att den överlåtande föreningens egna kapital överförs ospecificerat, dvs. som en "klumpsumma" som sedan kan bokföras som medlemsinsatser i enlighet med denna förenings stadgar (vi bortser här från eventuella förlagsinsatser, uppskrivningsfonder och kapitalandelsfonder) och i övrigt, i den mån det finns, som fritt eget kapital.

Det fria kapitalet kan därefter användas för särskilda förmåner i enlighet med fusionsplanen. Detta kan vara motiverat om det egna kapital som överförs från en viss förening eller vissa föreningar är betydligt större än det som behövs för att omvandlas till medlemsinsatser för medlemmarna i dessa föreningar.

Om, å andra sidan, någon av de överlåtande föreningarnas egna kapital är mindre än vad som behövs för dess medlemmars medlemsinsatser enligt den övertagande föreningens stadgar har man, som vi ser det, två alternativ:

1. Antingen måste medlemmarna i en sådan förening skjuta till nytt insatskapital upp till den nivå som varje medlem i den övertagande ska delta med i form av obligatoriska insatser, eller också
2. används det som blir "över" från andra föreningar för att fylla upp bristen.

Yttrande om förlagsinsatser

En särskild fråga i detta sammanhang är om även eget kapital i form av förlagsinsatser i de överlåtande föreningarna elimineras i samband med fusionen. Frågan ställs med anledning av att förekommande förlagsinsatser formellt utgör en del av en ekonomisk förenings bundna egna kapital, men brukar beskrivas som ett mellanting mellan insatskapital och lån. Anledningen till detta är bland annat att förlagsinsatser kan få skjutas till av andra än medlemmar och att i regel ger företrädeutdelning framför utdelning på medlemsinsatser och alltid företräde till återbetalning vid utskiftning när en ekonomisk förening likvideras. Dessutom ska det för varje förlagsinsats upprättas ett förlagsandelsbevis. Beviset ska ställas till viss man, till innehavaren eller till viss man eller order och bland annat innehålla uppgifter om insatsens storlek, den rätt till utdelning som insatsen medför och sättet för inlösen och utbetalning av utdelning, se 11 kap. 12 § EFL. Vidare ska, enligt 11 kap. 13 § EFL, lagen (1936:81) om skuldebrev gälla i fråga om inte något annat följer av EFL.

Med anledning av denna reglering av vad som ska gälla för andelsbevisen torde det inte vara uteslutet att ett förlagsandelsbevis är ett sådant värdepapper som avses i 16 kap. 4 § EFL. Om så är fallet, och förlagsinsatsen inte ska lösas in av den övertagande föreningen enligt fusionsplanen, ska de åtaganden som följer med förlagsandelsbevis övertas och de förlagsinsatser beviset utfärdas för antecknas i en förteckning över förlagsinsatser, se 11 kap. 9 § EFL samt upptas i balansräkningen under benämningen förlagsinsatser. En förutsättning för att göra detta är förstås att den övertagande föreningens stadgar tillåter att innehavaren i fråga får tillskjuta förlagsinsatser.

Coompanions önskemål

Som framgår av det vi beskrivit om hur fusioner mellan ekonomiska föreningar skulle kunna gå till med avseende på medlemsinsatser och annat eget kapital samt särskilda förmåner respektive tillkommande insatsskyldighet finns en rad frågeställningar beträffande redovisningen vid dessa fusioner. Det är därför angeläget att BFN ger en mera utförlig vägledning om hur de åtgärder som kan behöva vidtas med anledning av dessa fusioner ska redovisas. Det behövs också en vägledning om hur förlagsandelar i överlåtande föreningar kan eller ska redovisas hos den övertagande föreningen.

I bilagan nedan redogör vi för tre olika exempel på fusioner mellan ekonomiska föreningar.

Stockholm 20191004

Gordon Hahn,

Ordförande Coompanion Sverige

COOMPANION
KOOPERATIV UTVECKLING

Coompanion Sverige
Skånegatan 61
116 37 Stockholm
www.coompanion.se

Exempel på fusioner

Här följer tre exempel på hur fusioner mellan ekonomiska föreningar skulle kunna gå till. Exempelen representerar de verksamhetsområden respektive typer av kooperativ där vi bedömer att flera fusioner mellan ekonomiska föreningar kan komma att genomföras.

Fusion mellan konsumentkooperativa ekonomiska föreningar

Fem konsumentföreningar som bedriver dagligvaruhandel i ett visst glesbygdsområde ska fusioneras i syfte att göra det möjligt till större gemensamma inköp, och därmed bättre priser, och lägre administrativa kostnader. Föreningarna har ungefär lika många medlemmar.

Samtliga föreningar har stadgar som överensstämmer med mallen för kooperativ av detta slag. Den obligatoriska insatsen är lika stor, 500 kronor, i samtliga föreningar. Också i övrigt har deras stadgar i allt väsentligt samma innehåll. Den stora skillnaden mellan föreningarna är att de har olika ålder. Den äldsta föreningen har funnits i 25 år, medan den yngsta endast funnits i 1,5 år.

Samtliga föreningar har tillämpat den så kallade självkostnadsprincipen relativt strikt. Detta innebär att man vid årsstämmorna regelmässigt beslutat om återbäring till medlemmarna av visten av handeln med medlemmarna. Det fria egna kapital (ingen förening har en balanserad förlust) som finns i deras balansräkningar är därför litet. Men på grund av den tidigare obligatoriska avsättning (upphörde 2016) till en reservfond är skillnaden mellan hur mycket bundet eget kapital som finns per medlem ganska stort.

I den äldsta föreningen utgör reservfonden 10 % av det bundna egna kapitalet. Resten, 90 %, är medlemsinsatser. I de övriga föreningarna varierar reservfondens andel av det bundna egna kapitalet mellan 0 % till 9 %. Ingen av föreningarna har bundet eget kapital utöver medlemsinsatser (uteslutande obligatoriska insatser) och reservfond.

Fusionen ska genomföras genom en så kallad absorption. Den äldsta föreningen blir övertagande förening och övertar genom fusionen de övriga föreningarnas, överlåtande föreningar, medlemmar samt samtliga deras tillgångar och skulder. Medlemmarna i samtliga föreningarna är överens om att den obligatoriska medlemsinsatsen efter fusionen ska vara den samma som tidigare, 500 kronor. Man är också överens om att det kapital som motsvarar de samlade reservfonderna behövs för den fortsatta verksamheten. Men medlemmarna i de äldsta föreningarna med relativt stora reservfonder, anser att de ska kompenseras för att de bidrar med mer kapital per medlem till den fortsatta verksamheten. Den samlade likviditeten räcker inte till någon kompensation av betydelse. Man överväger därför två alternativa lösningar.

1. Ett belopp motsvarande reservfonden i respektive förening fördelas mellan dess medlemmar och tillgodoförs dem som överinsatser i den övertagande föreningen.
2. Ett belopp motsvarande reservfonden i respektive förening fördelas mellan dess medlemmar och tillgodoförs dem som emissionsinsats i den övertagande föreningen.

Beroende på vilket alternativ som väljs ska stadgarna i den övertagande i den övertagande föreningen kompletteras med bestämmelser om det valda slaget av insatser.

Den övertagande föreningen har till skillnaden från de andra en professionell revisor, auktoriserad, och denne ska därför granska fusionsplanen och yttra sig i vissa avseenden. Revisorn anser att kompensationen, oavsett vilket alternativ som väljs, ska antecknas i fusionsplanen som en särskild förmån och informerar föreningarnas styrelser om detta.

Revisorn är dock osäker på hur fusionen enligt de olika alternativen ska redovisas i den övertagande föreningen och vänder sig därför till BFN för vägledning.

Fusion mellan bredbandsföreningar

Tre ekonomiska föreningar, bredbandsföreningar, A, B och C, som har fibernät i ett visst geografiskt område ska fusioneras. Samtliga äger ett komplett fibernät, dvs. anläggningen omfattar kanalisation, fiber och utrustning och finansierat anskaffningskostnaden med obligatoriska medlemsinsatser. Medlemmarna i föreningarna deltar i verksamheten genom att använda sig av föreningens tjänster för att kunna kommunicera elektroniskt och syftet med fusionen är primärt att sänka kostnaderna för att tillhandahålla dessa tjänster och på sikt att få mer fördelaktiga villkor i avtal med kommunikationsoperatör, andra nätägare samt förekommande tjänste- och varuleverantörer.

Föreningarna har ungefär lika många medlemmar och lika många fastigheter som är anslutna till nätet. Samtliga föreningar har överensstämmande stadgar vad gäller den obligatoriska medlemsinsatsen såtillvida att de tillämpar ett intervall, lägst 500 kronor och höst 25 000 kronor, inom vilket stämman eller styrelsen får bestämma den insats som ska gälla från tid till annan. Men den insats som gäller vid tidpunkten för fusionen skiljer sig åt. I förening A och B är insatsen 25 000 kronor. I förening C är insatsen 15 000 kronor.

Föreningarna skiljer sig också åt i ett annat avseende. Förening A har konsekvent drivit verksamheten med förlust genom att inte finansiera värdeminskningen på anläggningen. Den nätavgift som tagits ut av medlemmarna har endast motsvarat övriga kostnader. Likviditeten i föreningen är därmed begränsad till vad som behövs för löpande utgifter. Den balanserade förlusten motsvarar 5 000 kronor per andel. Förening B har tagit ut en avgift som motsvarat samtliga kostnader, dvs. även kostnaden för värdeminskningen på anläggningen. Eftersom kostnaden för värdeminskningen inte utgör en utgift för föreningen har man likvida medel på banken som motsvarar 5 000 kr per andel. Förening C har också finansierat värdeminskningen på anläggningen genom nätavgiften, men fortlöpande genom beslut av föreningsstämman sänkt den obligatoriska medlemsinsatsen. Den del av nätavgiften som motsvarat värdeminskningen har således utbetalats till medlemmarna som återbetalning av medlemsinsats. Likviditeten i denna förening är därför i praktiken begränsad till vad som behövs för de löpande utgifterna. Med anledning av dessa förhållanden värderas andelarna till 20 000 kronor förening A, till 25 000 kr i B och till 15 000 i C (motsvarande vad som kunnat utskiftas till medlemmarna föreningarna om de i stället likviderats om man bortser från likvidationskostnaderna).

Fusionen genomförs som en så kallad absorption. Eftersom andelarnas värde i förening A motsvarar ett genomsnitt av andelarnas värde i de tre föreningarna ska den föreningen vara övertagande förening och övertar därmed medlemmarna samt tillgångar och skulder i föreningarna B och C.

Medlemmarna i föreningarna är överens om att den obligatoriska insatsen även i fortsättningen ska kunna bestämmas av föreningsstämman eller styrelsen inom ett intervall och att intervallet ska vara detsamma som tidigare. Medlemmarna är också överens om att det intervall som ska gälla när fusionen genomförs ska vara 20 000 kronor. Däremot är man inte överens om hur skillnaden i andelsvärde i de olika föreningarna ska hanteras. Man överväger två alternativ.

1. Medlemmarna i föreningarna A och B tillgodoförs en medlemsinsats om 20 000 kronor i den övertagande föreningen. Medlemmarna i förening B ska dessutom kompenseras fullt ut för skillnaden mellan det faktiska andelsvärdet på deras andelar och den obligatoriska medlemsinsats som ska gälla efter fusionen, dvs. 5 000 kronor, genom en kontant utbetalning från den överlåtande föreningen. Medlemmarna i förening C tillgodoförs en medlemsinsats som motsvarar andelsvärdet på deras andelar, dvs. 15 000 kr. Dessa blir därmed genom att bli medlemmar i den övertagande föreningen skyldiga att skjuta till ytterligare 5 000 kronor för att uppfylla sin insatsskyldighet i denna förening.
2. Medlemmarna i förening B tillgodoförs medlemsinsatser om 20 000 kronor i den övertagande förening, men de ska inte få kompensation för övervärdet på deras andelar, dvs. det kapital som, utöver det som tillgodoförs dem som medlemsinsatser, överförts till den övertagande föreningen. Medlemmarna i förening C tillgodoförs medlemsinsatser som motsvarar deras insatsskyldighet i den övertagande föreningen, dvs. 20 000 kronor.

Inget av alternativen kräver att stadgarna i den övertagande föreningen justeras.

Föreningarna har samma auktoriserade revisor som ska granska fusionsplanen. Denne informerar de tre styrelserna att, beroende på vilket alternativ som väljs, antingen kompensationen till medlemmarna i förening B eller skillnaden mellan värdet på andelarna förening C och de medlemsinsatser som tillgodoförs dess medlemmar, dvs. 5 000 kronor, ska antecknas i fusionsplanen som en särskild förmån.

Revisorn är dock osäker på hur fusionen enligt de olika alternativen ska redovisas i den övertagande föreningen och vänder sig därför till BFN för vägledning.

Fusion mellan arbetskooperativa ekonomiska föreningar

Två arbetskooperativ, A och B, som säljer tjänster inom byggnadsbranschen ska fusioneras. Den ena föreningen tillhandahåller i huvudsak arkitekttjänster och den andra föreningen tjänster avseende konstruktion. Syftet med fusionen är att göra det enklare att åta sig större uppdrag och att sänka kostnaderna för lokaler och annat löpande. Båda föreningarna har fem medlemmar som är heltidsanställda och i båda föreningarna har endast heltidsanställda rätt att bli medlemmar.

Eftersom de tjänster som tillhandahålls är av olika slag, skiljer sig de stadgereglerade ändamålen åt. I övrigt är skillnaden mellan stadgarna inte så stora utom i följande viktiga avseende. Stadgarna i förening A innehåller bestämmelser om insatsemission medan stadgarna i förening B i stället innehåller sådana bestämmelser som beskrivs i 10 kap. 11 § andra stycket EFL, nämligen att "medlem som har gått ur föreningen har rätt att tillsammans med sina medlemsinsatser enligt första stycket få ut ett belopp som överstiger medlemsinsatserna". Anledningen till att föreningarna antagit stadgereglerade bestämmelser av dessa slag har varit att motivera medlemmarna att behålla vinstmedel i föreningen, eftersom antalet uppdrag inom branschen över tiden är ojämnt och att utförda uppdrag ofta betalas i efterskott.

Enligt stadgarna är den obligatoriska insatsen i båda föreningarna 10 000 kronor. I förening B har de fem medlemmarna dessutom emissionsinsatser om 5 000 kronor var, vilka emitterats i förhållande till deras inbetalda obligatoriska insatser. Utöver detta bundna egna kapital har denna förening inför fusionen fritt eget kapital motsvande 1 000 kronor per andel. Medlemsinsatsen i förening B består endast av den obligatoriska insatsen, 10 000 kronor. Det fria egna kapital som en medlem som gått ur denna förening ska få del av uppgår sammanlagt till 40 000 kr eller 8 000 kronor per medlem. Det

belopp som ska utbetalas ska då beräknas med utgångspunkt från medlemmens andel av medlemsinsatserna vid avgångstidpunkten.

Medlemmarna i de två föreningarna är överens om att beskrivningen i den övertagande föreningen av ändamålet med den fortsatta verksamheten i dess regi måste utvidgas. Men man är inte överens om vilket metod som ska användas för att motivera medlemmarna till att behålla vinstmedel i föreningarna, dvs. om man ska använda sig av insatsemissioner för att fördela vinsten mellan medlemmarna men behålla vinsten i föreningen i form av emissionsinsatser eller om man ska ha en stadgereglerad rätt för medlemmarna att få sin andel av den balanserade vinsten när de går ur föreningen. I båda fallen betalas det medlemmarna har rätt till vid när det gått ur föreningen. Den väsentliga skillnaden mellan metoderna, om man bortser från beskattningen, är därför att vinsten fördelas efterhand, normalt vid årsstämman, när man använder sig av insatsemissioner, medan den fördelas först vid en medlem gått ur föreningen när den stadgereglerade rätten till andel i fritt eget kapital används. Det finns således två alternativ medlemmarna ställs inför.

Fusionen ska genomföras genom en så kallad absorption. Vilken förening som ska vara övertagande förening, och därmed överta den andra, överlåtande föreningens, medlemmarna samt tillgångar och skulder, beror på vilken metod som väljs. Alternativ 1 förutsätter att förening A är övertagande förening och alternativ 2 att förening B får den rollen.

1. Medlemmarna i förening A behåller sina medlemsinsatser i föreningen, dvs. 10 000 kronor som obligatorisk insats och 5 000 kronor som emissionsinsats. Föreningen fria egna kapital per andel, 1 000 per andel eller sammanlagt 5 000 kronor, som fanns före fusionen ska kvarstå som fritt eget kapital. Från förening B överförs 90 000 kronor, ett belopp motsvarande denna förenings sammanlagda bundna och fria egna kapital, till förening A. Av beloppet tillgodoförs varje medlem från förening B 10 000 kronor som obligatorisk insats i förening A och 5 000 kronor som emissionsinsats. Utöver detta ska medlemmarna i förening B ha en särskild förmån om 2 000 kronor i form av en kontant utbetalning. 5 000 kronor av det belopp som överförs från förening B ska överföras till det fria egna kapitalet i förening A.
2. Medlemmarna i förening B behåller sina medlemsinsatser i föreningen, dvs. 10 000 kr per medlem, som obligatorisk insats. Dessutom ska dessa medlemmar ha en särskild förmån om 2 000 kronor i form av en kontant utbetalning. Från förening A överförs 80 000 kronor, ett belopp som motsvarar denna förenings sammanlagda bundna och fria egna kapital, till förening B. Av beloppet tillgodoförs varje medlem från förening A 10 000 kronor som obligatorisk insats. 80 000 kronor av det belopp som överförs från förening A ska överföras till det fria egna kapitalet i förening B.

Oberoende av vilket alternativ som väljs behöver stadgarna inte kompletteras, eftersom tillämpliga stadgelsebestämmelser för den metod som ska användas redan finns i den övertagande föreningen.

Föreningarna anlitar en auktoriserad revisor för att granska fusionsplanen. Denne informerar de två styrelserna om att tillgodoförandet av 5 000 kronor i form av emissionsinsatser och den kontanta utbetalningen av 2 000 kronor till medlemmarna i förening B ska antecknas som särskilda förmåner i fusionsplanen. Väljs alternativ 2 ska den kontanta utbetalningen av 2 000 kronor till medlemmarna i förening B antecknas som en särskild förmån i fusionsplanen. Dessutom ska det klargöras för medlemmarna i förening A att de inte tillgodoförs emissionsinsatser, eftersom fördelningen av vinst i fortsättningen inte ska ske efterhand utan först när en medlem gått ur föreningen.

Revisorn är dock osäker på hur fusionen enligt de olika alternativen ska redovisas i den övertagande föreningen och vänder sig därför till BFN för vägledning.